

hendi centar
KOLOSEUM - BEOGRAD

**filmska
radionica**

Pokrovitelji:

Skupština grada Beograda i NIS Gazprom neft

Београд

NIS
GAZPROM NEFT

Film

- * umetnost
- * medij
- * sredstvo komunikacije i edukacije sa širom populacijom tipičnih gledalaca
- * filmski kontekst osoba sa invaliditetom

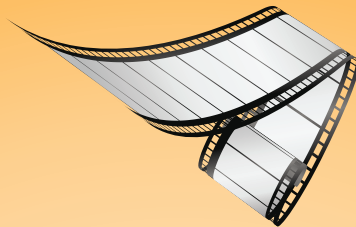
**Ovako moćan medij ove
iskrivljene prikaze
infiltrirao je u javnost te
dodao stigme već
pogrešno shvaćenim
poremećajima
(Kondo, 2008, p. 250)**

ISTORIJA

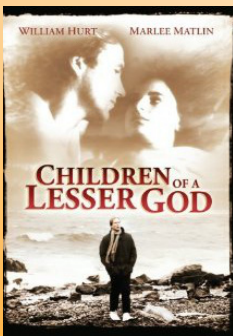
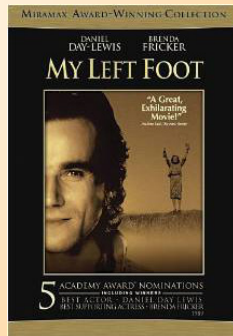
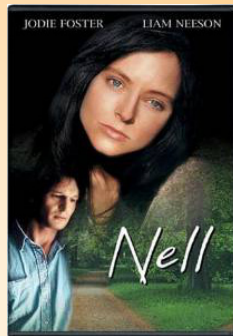
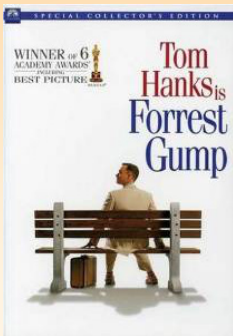
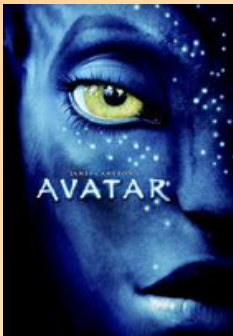
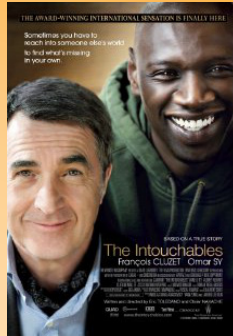
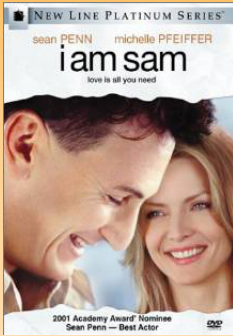
- * prvi put u istoriji invaliditet se spominje na snimku od pedeset sekundi iz 1898. godine
- * nakon 1912. - invaliditet se predstavlja kao nešto što se može izlečiti medicinskim putem
- * 1930-ih najčešće snimani horor filmovi (*Dr. Jekyll and Mr. Hyde* i *Frankenstein*)
- * nakon Drugog svetskog rata prevladavaju teme vezane za ratne veterane

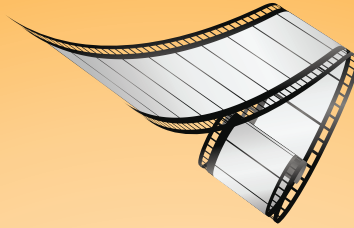

- * **Holivud prvi put realno prikazuje osobe sa oštećenjem 1946. u filmu The Best Years of Our Lives**
- * **sedamdesete su obeležile dva filma, a to su: The Other Side of the Mountain (1975) i Apocalypse Now (1979)**
- * **osamdesete i devedesete godine obeležili su filmovi koji su često osobe sa invaliditetom prikazivali kao zločince ili sa namerom podsticanja sažaljenja kod javnosti**
- * **novije doba filma ne karakteriše jednodimensionalnost, već su likovi slojeviti te se može naći pozitivnih i negativnih primera prikazivanja osoba sa invaliditetom.**

Teškoće (funkcionisanje)	Autizam	Oštećenje vida	Intelektualne poteškoće	Osobe oštećenog sluha	Osobe sa telesnim invaliditetom
FILMOVI	The boy who could fly	Quest for Camelot	Charly	When the Whales Came	Intouchables
	House of cards	Sneakers	Tim	The Miracle Worker	My left foot
	Mercury rising	The miracle worker	Being there Forrest Gump	Mr. Holland's Opus	Avatar Born on 4 th July
	Little voice	Scent of a woman	Heart of the dragon	Immortal Beloved	Whose life is it anyway
	The wizard	Wait until dark	Of mice and men	Children of a Lesser God	
	Rain man		What's eating Gilbert grape		

Igrani film sa osobama sa invaliditetom kao deo istraživanja

- * Filmska industrija u velikoj meri prikazuje osobe sa invaliditetom na pogrešan i iskrivljen način i diskriminiše ih, što dovodi do pojave stereotipa, tako se izdvaja 7 stereotipa koji su najčešći unutar filmske umetnosti (Nelson, 1994 prema Black i Pretese, 2007)
- * Prvi stereotip pokazuje osobe sa invaliditetom kao infantilne i nesposobne, odnosno kao osobe koje zavise od tuđe pomoći
- * Drugi stereotip karakteriše osobe sa invaliditetom kao hrabre i izdržljive osobe koje se mogu nositi sa svojim teškoćama
- * Treći stereotip označen je sa rečima zlo, zlokobno i kazna, a podrazumeva da su osobe sa invaliditetom manje vredne od tipičnih ljudi
- * Četvrti stereotip tumači život osobe sa invaliditetom kao život koji nije vredan življenja te sugeriše da je samoubistvo način rešavanja njegovog ili njenog stanja
- * Peti stereotip pokazuje da je invaliditet prvenstveno problem emocionalnog suočavanja i ličnog prihvatanja i da se uz pravilan stav svako može nositi sa licnim invaliditetom
- * Šesti stereotip skreće pažnju sa osobe sa invaliditetom na one koji brinu o njoj te ih prikazuje kao dobre i milosrdne što svoju snagu i vreme poklanjaju i troše na osobu sa invaliditetom
- * Sedmi stereotip prikazuje osobu s invaliditetom kao osobu koja ne može da živi uspešnim životom, razviti lične uloge, imati zanimanje i imati ispunjeno slobodno vreme upravo jer ima invaliditet

Glumci s invaliditetom

- * usmeravanje filmske industrije da zaista odražava raznolikost uključujući ih u priče koje se prikazuju na velikim i malim ekranima
- * postoji strah oglašivača i mreža da će osoba sa invaliditetom zahtevati više finansija i vremena
- * udruženja osoba sa invaliditetom - smatraju da osobe sa invaliditetom mogu da odglume tu ulogu čak i bolje i da se ne radi o ideologiji, već im treba pružiti priliku da prikažu svoju svakodnevnu realnost

Na kraju ćemo se prisetiti dve osobe sa invaliditetom koje su i osvojili Oskare za glumu.

Harold Russell Oskara za najbolju mušku sporednu ulogu osvojio je za ulogu ratnog veterana koji je ostao bez obe ruke u filmu Vilijama Vilera Najbolje godine naših života iz 1947. godine. Harold Russell će ući u oskarovsku istoriju i kao jedini glumac koji je dobio dva Oskara za istu ulogu. Naime, Akademija je, misleći da Harold Russell nema neke šanse za osvajanje Oskara, na brzinu uspostavila nagradu za poseban doprinos ratnim veteranima koju su dali Russelu. Uz to je Harold Russell jedan od samo dvojice glumaca amatera koji su osvojili Oskare.

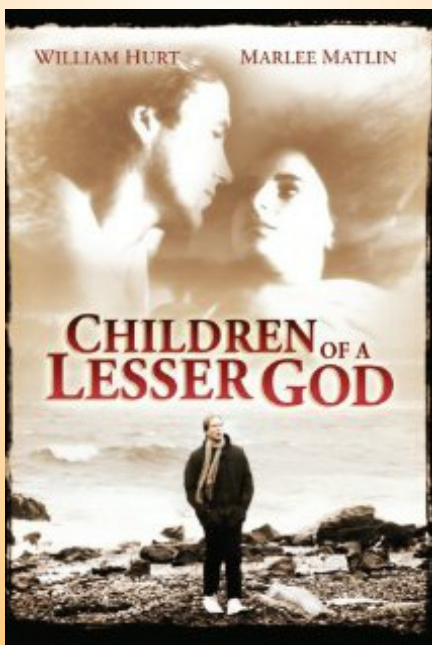
Drugi je Kambodžanac Haing S. Ngor za Polja smrti 1985. godine.

Marlee Matlin

Druga oskarovka sa invaliditetom je ikona gluvih Marli Matlin koja je Oskara za najbolju žensku sporednu ulogu osvojila u filmu Deca manjega Boga 1986. godine. U filmu tumači gluvu devojkicu, a njenog (ne samo) učitelja tumači Villiam Hurt.

Marli Matlin, za razliku od Harolda Russela, nastavila je sa vrlo uspešnom glumačkom karijerom, naročito onom televizijskom. Seinfeld, Zakon i red, Zovem se Erl ... samo su neke od serija u kojima smo mogli videti ovu oskarovku.

Osvrt umesto zaključka

- ✳ igrani film je odlicno sredstvo učenja i trebalo bi ga kao obrazovni materijal smišljeno uvesti u svaku naučno-obrazovnu ustanovu
- ✳ analiza filmskih uloga trebala bi pomoći u razumevanju načina života osoba sa invaliditetom i trebala bi menjati diskriminacijske stavove prema njima
- ✳ reditelji bi trebalo da preuzmu ulogu edukatora i pomoći struci u menjaju stavova i emotivne komponente u populaciji tipičnih gledalaca
- ✳ uvek treba težiti ka tome da obe strane medalje budu prepoznate i da ne ostanu i postanu neke druge boje jer njihov život, snaga i hrabrost zavređuju jednako sjajni zlatni odsjaj

Izvori slika i teksta:
www.google.com
www.youtube.com

hendi centar
KOLOSEUM - BEOGRAD

Pančićeva 14
11000 Beograd
011 26 37 820
hc.koloseum@gmail.com